

Com afrontar la difícil convivència de la vinya amb el senglar

El raïm que engoleix aquest animal i les destrosses als ceps ja són el principal maldecap de viticultors i cellers, que demanen més suport de les administracions per mantenir-lo a ratlla

TEXT: JORDI BES LOZANO

El diagnòstic és compartit per molts viticultors i cellers d'Alella i més municipis vitivinícoles pròxims: el senglar s'ha convertit en el seu pitjor malson. Aquest animal ha perdut la por dels humans, així que no només deambula prop dels boscos, sinó que també s'acosta a zones habitades, fins i tot de dia, per trobar-hi menjar. El raïm l'atrau des que comença a madurar i pot deixar algunes finques gairebé sense ni un gotim. A més, quan fa malbé els ceps els perjudicis no es limiten només a una sola verema. Per mitigar l'abast dels danys, són útils les tanques que envolten les finques vitivinícoles i les batudes de caça, però viticultors, cellers i caçadors demanen més suport de les administracions davant la presència creixent dels senglars.

Aquest porc salvatge està en expansió, però a la serralada Litoral ja fa alguns anys que la densitat es manté estable, segons el programa de seguiment del senglar a Catalunya. És de 8,6 seglars/km², semblant a la de fa cinc anys, però dobla la de fa una dècada. Ara acudeix a poblacions i vinyes amb assiduitat. Pot motivar-ho la manca d'aliments per les sequeres, però el senglar

Petjades de senglar a una vinya de Bouquet d'Alella a la vall de Rials.

s'ha acostumat als humans i, cosa encara més important, no hi ha cap depredador natural que el mantingui a ratlla (seria el llop, però la seva presència és testimonial). Troba menjar

fàcilment a la vinya o conreus, en contenidors i, a vegades, perquè hi ha persones que l'alimenten tot i que, llevat de casos excepcionals, és una pràctica prohibida per la Ge-

neralitat i alguns municipis. L'alta disponibilitat d'aliments n'afavoreix la reproducció, que també s'ha vist afavorida per l'encreuament del senglar amb el porc vietnamita. També hi ajuda l'existència de zones embardissades o brutes, on troba refugi.

Els senglars poden fer perdre tot el raïm (o gairebé) d'algunes finques

Les destrosses a la vinya

Els senglars poden fer perdre tot el raïm (o gairebé) d'algunes finques. Toni Cerdà, del celler Bouquet d'Alella (amb vinya també a Vilassar de Dalt), detalla que, de les quatre hectàrees més afectades enguany, n'ha obtingut 3.000 quilos de raïm de pansa blanca dels 28.000 que hauria d'haver veremat. "Ho han arrasat: anaven en ramats de 25 o 30 com si fossin cabres", assegura. Per Samuel Garcia, d'Alella Vinícola, el pitjor any va ser el 2020, i ho atribueix a la tranquil·litat que va gaudir la fauna amb el confinament per frenar la covid. Llavors va perdre uns 25.000 quilos de raïm. En un

OSCAR PALLARÉS

Senglar a la vinya de Cabriels de Testuan.

Un altre exemplar de senglar passeja per una vinya d'Alta Alella.

any poden collir uns 70.000 o 80.000 quilos i “un 30% o 40% se'ls fot el senglar”, lamenta. Fins al punt que el moment de veremar el marca més aquest animal que no pas la maduresa del raïm: “O el perds o el culls una mica més verd.” El director tècnic d'Alta Alella, Vicenç Galbany, diu que aquest any han pogut recórrer a l'assegurança per desastre natural, que també cobreix danys causats per aquesta espècie. “No és una bona solució, perquè necessitem el raïm”, defensa, i acabaran posant tanques a tot arreu.

Poc es pot aconseguir si no s'hi aplica algun remei, corrobora Xevi Carbonell, enòleg de Can Matons (el celler de Raventós Codorníu a la DO Alella) i del cava Parxet. A la vinya del Músic, d'una sola hectàrea a la serralada Litoral (a Sant Fost de Campsentelles), quan la pansa blanca ha quallat calcula que en sortiran uns 3.000 quilos, però n'acaben veremant “uns mil o menys”. A més, el senglar grata el terra i es menja les arrels, cosa que pot constituir un focus d'infecció per al cep i fer que s'acabi morint. També hi ha qui ha donat la lluita per perduda en alguna finca. Joan Munich, de Talcomraja (Mataró i Arenys de Munt), confessa que es desanima perquè li fa l'efecte que “l'administració no hi fot res” i revela que va deixar estar una vinya de Sant Cebrià de Vallalta “perquè hi havia ramats de senglars”. A aquest animal sembla que li

agrada tant el raïm blanc com el negre, i acudeix a vinyes molt diverses, independentment que siguin al vessant marítim o de l'interior de les muntanyes. El cabirol també s'interessa pel raïm (sobretot per les fulles), però “ara és un mal tolerable”, segons Garcia, mentre que uns altres animals (com ocells i conills) arrodo-

Samuel Garcia:
“O es fa alguna cosa i es tanca la vinya, o s'ha d'abandonar i deixa de ser un cultiu rendible”

neixen els danys. Als viticultors també els preocupa la variabilitat meteorològica que s'associa al canvi climàtic i una altra plaga, la de persones que surten a passejar i s'enduen penjolls de raïm a casa. “No hi ha cap cultura de respecte per l'agricultura i la viticultura, i es considera que agafar un raïm no fa mal, però té un cost”, adverteix Carbonell, si bé tothom coincideix a dir que no hi ha cap altre maldecap comparable al del senglar. Ara, poden coexistir la vinya i el senglar?

Les claus per reduir els danys
“O es fa alguna cosa i es tanca la vinya, o s'ha d'aban-

donar i deixa de ser un cultiu rendible”, adverteix Samuel Garcia. Efectivament, el que tenen entre mans els viticultors i cellers és protegir la vinya amb tanques, una pràctica efectiva si es fa bé, però que no està exempta de dificultats. Segurament la primera és l'econòmica. A Joan Munich li van demanar 30.000 euros per posar tanques en tres o quatre hectàrees. “Però si és el que m'ha costat el terreny!”, exclama, de manera que s'ho està fent ell mateix. Ignasi Niubó, de la vall de Betlem (projecte vitivinícola al costat del monestir de Sant Jeroni de la Murtra de Badalona), recorda que encara no han fet cap verema amb cara i ulls, en part pels senglars. Si res no canvia, així serà també la pròxima, a l'espera de poder assumir la inversió del tancat. Els demanen entre 12.000 i 17.000 euros per 700 metres lineals de tanques. “Si t'ho fas tu és més barat, però perd garantia”, tem Niubó, i es planteja encarregar-les de cara a la verema del 2023.

El sistema de tancament escollit pot ser un altre hàndicap. Avui el celler de Quim Batlle té tota la vinya protegida amb tanques, mentre que d'altres només una part, com Bouquet d'Alella, Alella Vinícola i Alta Alella. És habitual que s'opti per l'anomenat *mallasso*, una tanca d'obra, però probablement no és el millor sistema, segons el pro-

grama de seguiment del senglar a Catalunya. A l'apartat Guia de Mesures de la web Senglar.cat hi ha múltiples recomanacions. De tanca ment perimetral, s'aconsella la tanca metàl·lica nuada i enterrada en els primers 20 centímetres. Es considera que aquesta “s'integra millor en el paisatge”, afirma Carme Rosell, biòloga i experta en gestió de fauna, i que fa més de trenta anys que segueix el senglar. També s'hi detalla com reforçar tanques ja existents.

Cellers i viticultors demanen ajudes econòmiques a les administracions per instal·lar-ne, una petició que també fa seva Rosell: “Hauria de ser projecte de país donar-los suport perquè puguin protegir els conreus.” Així es podria frenar l'increment de senglars, detalla: “Si no poden alimentar-se de conreus, no s'engreixen tant i no tenen tants garrins.” Ara per ara, també veu “indispensable” la cacera, atès que “substitueix el depredador natural que el senglar ara no té”, i les altres causes de mortalitat, com l'atropellament, són “residuals”. A Alella, la Societat de Caçadors en va caçar 46 exemplars la temporada 2020-21 (de setembre a març), i en aquesta en suma 16 entre dues batudes, la darrera el 8 de desembre. Rosell recorda que també se'n poden fer amb gossos i sense escopeta per foragitar-los.

Noves mesures en estudi i aplicació

Com posar fre als senglars es va abordar el 30 de novembre en una reunió de l'Ajuntament d'Alella amb cellers, viticultors i caçadors del municipi. La cita ha generat un cert desconcert perquè no hi va ser convocat tothom a qui li hauria agradat ser-hi, com ara cellers d'altres localitats o el Consell Regulador de la DO, admet el seu president, Quim Batlle: "La DO també està afectada, no només aquest municipi." Malgrat això, ha representat un punt d'inflexió per buscar la manera de garantir una verema del

Els caçadors es queixen que caçar senglars, en comptes d'una afició, s'assembla cada vegada més a una feina

2022 amb menys danys. Els cellers i viticultors van demanar ajudes per als tancaments, i netejar torrents i altres zones, com el voltant de l'autopista –els espais embardissats els serveixen de jaç.

Els caçadors van reclamar més suport a la seva tasca, i en especial perquè, en comptes d'una afició, cada cop s'assembla més a una feina recurrent que implica un cost (reben una subvenció municipal, com qualsevol altra entitat al·lenca, i que enguany ha estat de 2.000 euros, però la veuen insuficient). El vicepresident de la Societat de Caçadors d'Alella i cap de colla del sen-

glar, Jordi Peralba, destaca que des de fa un any i mig disposen d'un protocol per fer les batudes acordat amb l'ajuntament per garantir la seguretat –s'avisen a través de la web i xarxes socials municipals–, però demana "més cooperació" de les administracions, i no només monetària: "Tens gent que t'increpa quan caces en zones urbanes i periurbanes." Una altra qüestió sobre la taula és si els cellers haurien de fer alguna aportació econòmica per a les batudes, atès que en són uns dels grans beneficiaris.

L'alcalde d'Alella, Marc Almendro, confirma que en els darrers dos anys han rebut cada cop més queixes de cellers i viticultors pels danys dels senglars, i des de llavors s'han coordinat amb els caçadors perquè la caça "es faci de la manera més segura i coordinada" possible. "Des de l'ajuntament, no és que siguem uns partidaris absoluts de la caça, però entenem que és la manera més racional, eficient i pràctica per evitar aquests danys", afirma. Almendro es planteja ara tancar alguns camins públics durant les caceres per fer-les amb més seguretat, fer pressió davant la resta d'administracions per netejar zones brutes (a l'Agència Catalana de l'Aigua, per torrents o rieres i a la Generalitat, pels vorals de l'autopista; als privats diu que no els ho poden demanar quan són sòls no urbanitzables) i veure la manera de "facilitar i agilitar" el tancament de parcel·les.

Un maldecap comú amb altres DO

La recerca de solucions no és només local. "La DO Alella

Què se'n fa, dels senglars caçats?

Per Joan Munich, del celler Talcomraja, "a cada restaurant hi hauria d'haver un plat de senglar", si bé difícilment se'n troba, almenys de senglars caçats d'Alella. Són relativament pocs els que es cacen al cap de l'any i, després de portar-ne la carn a analitzar, se la reparteixen entre els mateixos caçadors per a consum propi, relata el caçador Jordi Peralba. Han proposat destinar-ne una part a finalitats socials, però ara per ara no s'ha arribat a una entesa. D'altra banda, al Mercat de la Boqueria de Barcelona es pot trobar carn de senglar, com ara a la parada d'Avinova, però procedeix de Girona o d'uns altres llocs de l'Estat.

està afectada, però també el Pla de Bages, Penedès, Priorat, Montsant... tenen un problema seriós", subratlla Batlle. A principis de novembre, la directora de l'Institut Català de la Vinya i el Vi (Incavi), Alba Balcells, va visitar la DO Alella i el Consell Regulador li va transmetre la inquietud pels senglars. Segons l'Incavi, s'hi va abordar la línia d'ajuts per tancar finques (el Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural treballa en un pla per a casos en què hi hagi inacció o incapacitat per fer-hi front) i les assegurances existents. Per la seva banda, la directora del Parc de la Serralada Litoral, Isabel Cabrera, veu el senglar "com un personatge més del parc" i s'hi fa el mateix seguiment que a la

resta de Catalunya, amb una comissió de treball específica.

A més, s'ha creat un protocol de comunicació de les batudes als parcs naturals barcelonins per incrementar la seguretat i s'han presentat els primers resultats esperançadors d'una prova pilot de la vacuna per esterilitzar senglars (Gonacon). És un projecte de la Universitat Autònoma de Barcelona en col·laboració amb la Diputació i ara s'ha de veure si l'esterilitat és reversible o permanent. Malgrat que Cabrera admet que a vegades costa d'entendre, ara per ara "la fórmula més efectiva és la caça". Amb tot, hi ha qui avisa que el senglar ha trobat via lliure per l'abandonament de zones rurals i la proliferació d'espais bruts i descuidats. "Els pagesos no deixem de ser els jardiniers de la zona i s'haurien de recuperar vinyes", defensa Garcia. Potser això no passa gaire en part perquè ser pagès avui té molts números de sortir poc a compte. ●

11:40 a. m. · 13 Jul 2021 · Twitter Web App
Avis de l'Ajuntament d'Alella a la ciutadania sobre una batuda de senglars.

TERRITORI PANSA BLANCA

Oriol Artigas Viticultors

+34 630 905 083 WWW.ORIOLARTIGAS.COM INFO@ORIOLARTIGAS.COM